

**ОГЛЯД ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФЕСТИВАЛЮ НАУКИ
В НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ ІНСТИТУТІ
ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
імені АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА НАПРн УКРАЇНИ**

Уже дев'ятий рік поспіль в Україні наприкінці весни проводиться фестиваль науки. У рамках цієї події співробітники Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрн України самостійно, а також сумісно з іншими навчальними та науковими установами організували декілька наукових заходів.

21 травня 2015 р. у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого відбувся науково-теоретичний семінар, на якому з доповіддю за темою «Кримінально-правове та кримінологічне забезпечення охорони особи від насильства» виступив кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна О. М. Храмцов. Організаторами заходу виступили: координаційне бюро кримінального права відділення кримінального права НАПрн України, науковці кафедр кримінального права № 1 та № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, фахівці сектору дослідження кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрн України.

Обгрунтовуючи актуальність обраної ним теми дослідження, О. М. Храмцов у своєму виступі підкреслив, що політичні, економічні та соціальні перетворення, побудова в нашій країні громадянського суспільства та правової держави характеризуються двома протилежними тенденціями. З одного боку, це лібералізація та демократизація всіх сфер суспільного життя, проведення у відповідності з цим правових реформ, а з другого – загострення соціальних протиріч, політичних, групових, міжособистісних конфліктів. Вони знаходять прояв у різних видах агресивної поведінки, вчиненні насильницьких злочинів.

Проблема насильства традиційно розглядається з кількох позицій: філософських, релігійних, соціологічних, психологічних тощо. Водночас дане явище є кримінологічною та кримінально-правовою категорією. Вивчення його природи, основних суб'єктивних та об'єктивних ознак дозволить дослідити механізм вчинення насильницьких, корисливо-насильницьких та інших злочинів і розробити низку заходів загальносоціального та спеціально-кримінологічного запобігання таким злочинам, включаючи й правові заходи протидії насильницькій злочинності. У зв'язку з цим, на чому наголосив доповідач, надзвичайно актуальною є потреба у розв'язанні на якісно нових теоретичному та практичному рівнях проблеми кримінально-правового й кримінологічного забезпечення охорони особи від кримінального насильства.

У роботі семінару взяли участь представники координаційного бюро кримінального права відділення кримінального права НАПрН України, науковці кафедр кримінального права № 1 та № 2 та кафедри кримінології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, сектору дослідження кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю, лабораторії дослідження правових проблем запобігання і протидії корупції, сектору дослідження проблем запобігання злочинності, сектору дослідження проблем злочинності та її причин, сектору дослідження проблем міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, представники кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.

У ході обговорення доповіді О. М. Храмцова зі своїми зауваженнями та рекомендаціями виступили: завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, головний науковий співробітник сектору дослідження проблем запобігання злочинності, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України В. В. Голіна, завідувач кафедри кримінального права № 2 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, академік НАПрН України, доктор юридичних наук, професор

М. І. Панов, заступник директора з наукової роботи Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник В. С. Батиргареева, доцент кафедри кримінального права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, доцент Ю. А. Пономаренко, старший науковий співробітник сектору дослідження кримінально-правових проблем боротьби зі злочинністю Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, кандидат юридичних наук, доцент Т. А. Павленко.

Підбив підсумки семінару директор Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, професор кафедри кримінального права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України В. І. Борисов. Він зазначив про корисність таких заходів, де науковці, що займаються підготовкою докторських дисертацій, мають змогу обговорити власні творчі доробки в колі вченої громади та скорегувати наукові пошуки.

22 травня 2015 р. у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України відбувся ще один захід, приурочений до фестивалю науки, – засідання Ради молодих учених. У науковому засіданні взяли участь понад 30 молодих науковців, включаючи керівництво Інституту – заступника директора Інституту з наукової роботи, доктора юридичних наук, старшого наукового співробітника В. С. Батиргарееву, ученого секретаря Інституту, кандидата юридичних наук Н. В. Нетесу, а також представників молоді наукової громадськості – голову Ради молодих учених Інституту – кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника М. Г. Колодяжного, аспірантів, здобувачів.

Було заслухано та обговорено наукову доповідь аспірантки Інституту Олени Володимирівни Гальцової на тему «Принцип поваги до прав і свобод людини у кримінально-виконавчому законодавстві, виконанні і відбуванні покарань».

Відкрила засідання В. С. Батиргареева, яка зазначила про важливість та корисність для молодих науковців подібних заходів для вміння коректно вести наукові дискусії, вироблення системного мислення, удосконалення практики публічних виступів.

О. В. Гальцова виступила з науковою доповіддю, що базується на результатах її дисертаційного дослідження. Вона зазначила, що ст. 5 Кримінально-виконавчого кодексу України було доповнено принципом поваги до прав і свобод людини у кримінально-виконавчому законодавстві, виконанні і відбуванні покарань у 2010 р. Нормативне закріплення цього принципу пов'язано з тим, що пріоритетним курсом зовнішньої політики нашої держави є інтеграція до Європейського Союзу. Тому одним із її зобов'язань є імплементація положень міжнародних договорів щодо поваги до загальнолюдських прав і свобод людини, у тому числі й осіб, що відбувають покарання, у вітчизняне правове поле, а також їх безперечне дотримання у правозастосовній діяльності. Усе це покладає на державу створити такі умови тримання засуджених, які забезпечували б насамперед людяність у ставленні до них, повагу до гідності і честі засудженої людини як особистості, а також розробку дієвого гарантійного механізму щодо забезпечення прав і свобод засуджених під час відбування ними покарання.

Проте практика виконання покарань в Україні не повною мірою відповідає вимогам міжнародних стандартів у цій сфері державної політики. На це вказують, зокрема, рішення Європейського суду з прав людини, звіти Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та висновки правозахисних організацій, до яких щорічно надходить понад тисяча звернень від засуджених осіб із приводу незадовільних умов їх тримання, катувань і жорстокого поводження з ними, неналежної медичної допомоги та лікування, що свідчить про порушення прав і свобод людини.

Статистичні матеріали та інші відомості довідкового характеру, що безпосередньо стосуються проблеми поваги до прав і свобод людини під час виконання-відбування покарання у виді позбавлення волі в Україні, зокрема анкетування 423 осіб, засуджених до позбавлення волі на певний строк, що перебувають у виправних колоніях № 12, № 18 і № 54 (Харківська обл.) та № 89 (Дніпропе-

тровська обл.), дають підстави, на думку доповідачки, для висновку, що деякі права та свободи осіб під час виконання-відбування покарань взагалі не можуть бути реалізованими або їх реалізація пов'язана із значними складнощами внаслідок недосконалості чинного кримінально-виконавчого законодавства та неналежного фінансування установ виконання покарань.

Доповідачка зазначила, що результати дослідження свідчать про необхідність подальшого вдосконалення чинного законодавства в частині реалізації положення про принцип поваги до прав і свобод людини. Забезпечення даного принципу має здійснюватись із урахуванням міжнародних стандартів із прав людини і міжнародних стандартів поводження із засудженими та розробки дієвого механізму щодо реалізації їх прав і свобод під час відбування покарань.

Наукова доповідь супроводжувалась жвавим обговоренням з боку учасників засідання Ради молодих учених. Доповідачка відповіла на низку цікавих запитань, що стосувались окресленої тематики. Окремі пропозиції О. В. Гальцової були піддані об'єктивній критиці з боку наукової громади молодих учених. По завершенні обговорення доповіді загальним зібранням Ради молодих учених прийнято рішення про визнання доповіді як наукової, що за всіма критеріями відповідає вимогам, які пред'являються до такого роду апробацій результатів наукових дисертаційних досліджень. Учасниками зібрання прийнято загальне рішення про проведення подібних наукових заходів в Інституті й надалі.

М. Г. Колодяжний, кандидат юридичних наук, голова Ради молодих учених, старший науковий співробітник НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України;

Д. П. Євтєєва, кандидат юридичних наук, науковий співробітник НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України